

Onderwerp: **Impuls armoedebeleid**

Samenvatting raadsvoorstel

Met de huidige maatschappelijke ontwikkelingen zien we de urgentie om op korte termijn een impuls te geven op ons armoedebeleid om te voorzien in de bestaanszekerheid van onze inwoners. Een aantal concrete maatregelen wordt voorgesteld.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. In te stemmen met de voorgestelde maatregelen van het college van burgemeester en wethouders om een impuls te geven aan het armoedebeleid.
2. In te stemmen met een tijdelijke wijziging van de individuele inkomenstoeslag voor belanghebbenden met een inkomen van 101 tot 110% van de voor hen geldende bijstandsnorm, waarbij voor het jaar 2022 het recht 100% bedraagt (in afwijking van artikel 26, tweede lid, van de Participatieverordening gemeente Barneveld).
3. In te stemmen met het beschikbaar stellen van het benodigde budget in 2022 en 2023 van naar verwachting € 2,1 miljoen en dit te dekken uit het te verwachten voorlopig resultaat 2022 zoals opgenomen in de Tweede Tussenrapportage 2022.
4. In te stemmen om voor dit doel een bestemmingsreserve Armoede Impuls in te laten stellen waarin het eventuele resterende budget uit 2022 bij de vaststelling van de jaarrekening 2022 wordt gestort.

1. Inleiding

Meedoen in de samenleving is belangrijk en moet ook voor inwoners met een kleine beurs mogelijk zijn. Wij onderschrijven de landelijke ambitie om in te zetten op het verder tegengaan van armoede en schuldenproblematiek en het halveren van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede (coalitieakkoord 2022-2026). De huidige maatschappelijke ontwikkelingen vragen, naast een integraal armoedebeleid, ook een aantal concrete acties en maatregelen op de korte termijn.

We zien dat er door forse prijsstijgingen, van onder andere energie en voedingsmiddelen, een toenemend aantal inwoners is dat steeds meer moeite heeft om te voorzien in hun primaire levensbehoeften. We erkennen daarom ook de urgentie om op korte termijn aanvullende maatregelen te treffen om te voorzien in de bestaanszekerheid van onze inwoners. Iemand leeft in armoede wanneer hij of zij financieel niet mee kan doen in de samenleving. Het voorkomen en tegengaan van armoede is de verantwoordelijkheid van de hele Barneveldse samenleving en dus niet alleen van de mensen die er mee te maken hebben.

Het voorstel is om de volgende maatregelen te treffen:

1. Schoolkostenregeling eenmalig verhogen.

1.1 Huidige situatie

Een financiële tegemoetkoming in de schoolkosten voor ouders van schoolgaande kinderen tot en met 17 jaar, met een laag inkomen (tot 120% van de bijstandsnorm).

1.2 Voorgestelde situatie en planning

Een eenmalige verhoging van het toegekende bedrag aan de bij ons bekende aanvragers. Elke inwoner die voor het schooljaar 2022/2023 de minimaregeling heeft aangevraagd of uiterlijk 31 december 2022 heeft aangevraagd, krijgt eenmalig een extra bedrag uitgekeerd. Hiermee wordt tijdelijk afgeweken van de genoemde bedragen in het Normenblad bijzondere bijstand en minimaregelingen gemeente Barneveld. Deze maatregel kan eind 2022 uitgevoerd worden. Voorgesteld wordt om conform onderstaande tabel de schoolkostenregeling eenmalig te verhogen.

	Huidige tegemoetkoming schoolkosten per schooljaar	Eenmalig (extra) uit te keren bedrag
Basisonderwijs	€ 50,-	€ 100,-
Van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs (brugklas)	€ 200,-	€ 400,-
Voortgezet onderwijs	€ 125,-	€ 250,-
Beroepsonderwijs (t/m 17 jaar)	€ 125,-	€ 250,-

2. Individuele inkomenstoeslag (IIT) eenmalig verhogen.

2.1 Huidige situatie

Een onbelaste toeslag voor inwoners waarvan het inkomen gedurende drie jaar of langer lager dan 110% van de bijstandsnorm is geweest. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de hoogte van het inkomen en de gezinssamenstelling. Inwoners met een inkomen tussen de 101 en 110% van de bijstandsnorm hebben recht op een toeslag van 50% ten opzichte van de groep die een inkomen tot en met 100% heeft (van de van toepassing zijnde bijstandsnorm).

2.2 Voorgestelde situatie en planning

Voorgesteld wordt dat elke inwoner die deze regeling heeft aangevraagd, of uiterlijk 31 december 2022 heeft aangevraagd, en een inkomen tussen de 101% en 110% heeft, incidenteel een toeslag krijgt gelijk aan de groep met een inkomen tot en met 100% van de bijstandsnorm. Hiermee wordt afgeweken van artikel 26, tweede lid, van de Participatieverordening gemeente Barneveld. Omdat hier de bevoegdheid bij de gemeenteraad ligt, wordt gevraagd in te stemmen met het tijdelijk (voor het jaar 2022) afwijken van voornoemd artikel. Met deze maatregel kan in 2022 gestart worden en heeft een doorloop in 2023.

3. Energietoeslag, doelgroep uitbreiden.

3.1 Huidige situatie

Voor huishoudens met een hoge energierekening en een laag inkomen. Men krijgt of heeft een eenmalige toeslag (in delen) van € 1300,- totaal gekregen. De inkomensgrens om in aanmerking te komen voor de energietoeslag ligt momenteel gelijk aan de richtlijn van het Rijk, zijnde 120% van de bijstandsnorm.

3.2 Voorgestelde situatie en planning

Niet alleen de gezinnen met een laag inkomen worden geconfronteerd met de stijgende energiekosten. Ook de (lage) middeninkomens dreigen in de problemen te raken door de stijgende kosten. Om ook hen te ondersteunen, wordt voorgesteld om de doelgroep die in aanmerking komt voor de energietoeslag voor dit jaar te verruimen tot inwoners met een inkomen tot 150% van de bijstandsnorm. Aan deze aanvullende doelgroep wordt een vergoeding toegekend van € 1.000,-. Met de uitbreiding komt er ook een compensatie voor de oplopende energiekosten voor de (lage) middeninkomens. De beleidsregels Eenmalige energietoeslag 2022 Barneveld worden hierop aangepast.

Gezien het incidentele karakter van deze maatregelen en het met ingang van 1 januari 2023 in werking tredende prijsplafond is het mogelijk om een aanvraag in te dienen tot en met 31 december 2022. Vanaf 1 januari 2023 geldt voor alle huishoudens, ongeacht hun inkomen, het prijsplafond. De (her)beoordeling van de aanvragen tot een inkomen van 150% bijstandsnorm, zal plaatsvinden in de laatste maanden van 2022 en heeft een doorloop in 2023.

4. Communicatie, extra aandacht voor ondersteuning.

4.1 Huidige situatie

Onze minima-regelingen worden op verschillende manieren onder de aandacht gebracht.

Recent is er al een brede verspreiding geweest van minima-flyers en schuldhelpverleningsflyers. Dit is verspreid onder diverse maatschappelijke organisaties, scholen en culturele instellingen. Daarnaast is er een website in ontwikkeling waar inwoners terecht kunnen met hun geldvragen en op 11 oktober 2022 start de inloop geldvragen in de Bibliotheek Barneveld.

4.2 Voorgestelde situatie en planning

Naast bovengenoemde gaan we de komende maanden extra aandacht besteden aan de communicatie en bekendheid van onze minimaregelingen. Onder andere door het verspreiden van de flyers en in onze brieven richting de inwoners (bijvoorbeeld de brief rondom de collectieve zorgverzekering of de nieuwsbrief werk & inkomen). Dit vindt voor het einde van dit jaar plaats. Daarnaast wordt er een breder communicatieplan opgesteld om de regelingen blijvend onder de aandacht te brengen en wordt er gekeken hoe we het bereik kunnen vergroten. Dit loopt door in 2023 (en verder).

Blijvende aandacht voor armoedebeloid

Een integraal armoedebeloid waarbinnen meer aandacht is voor het voorkomen van armoede, vraagt om een omslag op meerdere fronten. In de programmabegroting 2023 is hiervoor een incidentele beleidstoevoeging impuls armoedeaanpak toegevoegd (2023 en 2024). Daarbij zien we nu ook al een toestroom aan aanvragen als het bijvoorbeeld gaat om onze gemeentelijke dienstverlening rondom schulden. Om te komen tot een integrale aanpak gericht op het vergroten van de bestaanszekerheid en het beperken van armoede en schulden, is er een bredere verkenning nodig op alle beleidsterreinen die hiermee samenhangen zoals volksgezondheid, laaggeletterdheid, sport en cultuur, werk en inkomen, duurzaamheid et cetera. Deze doorontwikkeling naar een effectief samenhangend armoedebeloid wordt in de komende maanden verder vormgegeven.

Het college realiseert zich dat meerdere partijen zijn die moeilijkheden ondervinden, zoals het "kleine" MKB (bijvoorbeeld de bakker en slager) en maatschappelijke organisaties met betrekking tot bijvoorbeeld sport en cultuur. Het college is van plan hier naar te kijken.

2. Door de raad gestelde kaders

Programma 1 Participatie en Ondersteuning.

3. Effect/Meetbare doelstellingen

Meedoen in de samenleving is belangrijk en moet ook voor inwoners met een kleine beurs mogelijk zijn. Wij delen de landelijke ambitie om in te zetten op het verder tegengaan van armoede en schuldenproblematiek en het halveren van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede (coalitieakkoord 2022-2026). De huidige maatschappelijke ontwikkelingen vragen naast een integraal armoedebeloid, ook een aantal concrete acties en maatregelen op de korte termijn. Met de extra impuls verwachten we de meest kwetsbare inwoners te ondersteunen in deze financieel moeilijke tijd.

4a. Argumenten

1.1. Extra impuls armoedebeloid voor inwoners met een kleine beurs.

Met de voorgestelde maatregelen willen wij onze inwoners met een kleine beurs extra ondersteunen. Juist in deze tijd waarin de krapte aan alle kanten gevoeld wordt. We hebben gekozen voor acties die op de korte termijn uitvoerbaar zijn en geen grote aanpassingen van ons beleid vragen. Daarnaast hebben de meeste voorgestelde maatregelen een incidenteel karakter. We brengen de diverse regelingen breed (en blijvend) onder de aandacht, waardoor het bereik van de regelingen hopelijk vergroot wordt. Met de verhoging van de inkomensgrens van de energietoelag hopen we ook de lage- en middeninkomens (financieel) te ondersteunen die hier tot op heden nog geen recht op had. Dit is ook in lijn met recent advies van het Nibud, opgenomen in de 'minima-effectrapportage gemeente Barneveld 2022'.

2.1 Tijdelijke wijziging individuele inkomenstoelag.

Voorgesteld wordt om de onbelaste toelag voor inwoners waarvan het inkomen gedurende drie jaar of langer lager dan 110% van de bijstandsnorm is geweest eenmalig (en tijdelijk) te verhogen. Dit om een extra impuls te geven aan specifiek deze groep inwoners die door de huidige ontwikkelingen ook wordt geraakt.

3.1 Ruimte binnen gemeentelijke begroting benutten voor kwetsbare inwoners.

Uit de Tweede Tussenrapportage 2022 blijkt dat er een onderbesteding op het budget verwacht wordt van € 8 miljoen in 2022. Dit betekent dat deze middelen normaliter zouden terugvloeien naar de algemene middelen. Juist in een tijd waarin veel burgers moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen, biedt dit een unieke kans om in te zetten op een extra impuls in de strijd tegen armoede. We hopen hiermee de meest kwetsbare inwoners te ondersteunen en zo zoveel mogelijk te voorkomen dat op een later moment schuldenproblematiek is ontstaan.

4.1 Instellen bestemmingsreserve armoede impuls om ook in 2023 uitvoering te kunnen geven aan maatregelen.

Een aantal maatregelen kan opgestart en uitgevoerd worden in het najaar van 2022. Van andere maatregelen weten we dat de uitvoering en verdere uitwerking zal plaatsvinden in 2023. Waaronder (een deel van) de afhandeling van de energietoelag, maar ook het ontwikkelen, opstellen en uitvoeren van een integraal armoedebeloid. Daarom wordt er voorgesteld om een bestemmingsreserve 'armoede impuls' in te stellen door de Raad om het resterende budget (na aftrek van de korte termijnmaatregelen) daarin te storten zodat deze in 2023 besteed kunnen worden.

4b. Tegenargumenten/kanttekeningen

De uitvoering van de genoemde acties en maatregelen vragen om extra ambtelijke capaciteit en inzet. De acties komen bovenop de huidige hoge werkdruk. Met name het (her)beoordelen van nieuwe aanvragen in

het kader van de energietoeslag, brengt veel werkzaamheden met zich mee. Een belangrijk deel van de uitvoering, met name de integrale ontwikkeling van het armoedebeleid, zal in 2023 plaatsvinden. Door extra budget te reserveren hopen we aan alle aanvragen binnen de gestelde termijn af te kunnen ronden. Randvoorwaarde hierbij is dat we ook personeel vinden die direct inzetbaar is voor de uitvoering van de werkzaamheden (hierin zijn we wel afhankelijk van de huidige krapte op de arbeidsmarkt).

5. Alternatieve scenario's

n.v.t.

6. Proces

Planning: Start uitvoering maatregelen in najaar 2022 (start nieuwe aanvragen energietoeslag per 1 november 2022) met een doorloop naar 2023. De maatregelen zijn verdeeld in een korte en middellange termijn. De korte termijn, waaronder de eenmalige verhoging voor de schoolkostenregeling, zal naar verwachting voor het einde van 2022 uitgevoerd kunnen worden. De afhandeling en betalingen van de aanvragen voor de energietoeslag zullen in 2023 doorlopen.

Communicatie: Communicatie over de minima-regelingen middels (social) media, partners en de diverse brieven en flyers die de gemeente naar de inwoner stuurt.

Evaluatie/controle: We monitoren de uitvoering van de maatregelen en de inzet hiervan voor de verschillende medewerkers.

7. Financiële gevolgen

In onderstaande tabel staat de uitwerking van de genoemde maatregelen uit punt 1. Voorgesteld wordt om de kosten te dekken uit het voorlopige resultaat 2022, zoals deze in de Tweede Tussenrapportage 2022 is opgenomen. Hierin is tevens een eenmalige compensatie opgenomen van (€ 100.000,-) voor de aanpassing van de inflatiecorrectie in de begroting 2023 van een 5 naar een 3 jaarsgemiddelde percentage. Hiermee komen we de doelgroepen volgens het impuls armoede beleid tegemoet en wordt hiermee de stijging voor 1 jaar gecompenseerd. Daarnaast is het voorstel om voor dit doel een bestemmingsreserve Armoede Impuls in te laten stellen. Hierin wordt bij de jaarrekening 2022 het resterende benodigde budget gestort, zodat dit het resterend budget in 2023 beschikbaar blijft voor de verdere uitvoering van de maatregelen.

Maatregel	Voorstel	Inkomensgroep	Begrootte bedrag
Schoolkostenregeling	Eenmalige verhoging toegekende bedrag voor schooljaar 2022/2023.	Tot 120%	€ 30.000,-
Individuele inkomensvoet	Doelgroep 100-110% van de bijstandsnorm krijgt een verhoging van 50% naar 100%.	Tot 110%	€ 15.000,-
Energietoeslag	Verruiming van inkomensgroep naar 150 %	Tot 150%	€ 1.600.000,-*
Communicatie	Extra aandacht voor regelingen via flyers, (social) media etc.	nvt	€ 10.000,-
Uitbreiding formatie	Afhandeling extra aanvragen en uitvoering maatregelen en integraal armoedebeleid.	nvt	€ 350.000
	Totaal:		€ 2.005.000,-

* We schatten dat zo'n 2000 huishoudens hiervoor in aanmerking komen. Dit zijn geschatte aantallen, er kan geen precieze indicatie gegeven worden. Er is rekening gehouden met een raming van een bereik van 80% van de doelgroep. Het uiteindelijke bedrag kan hiervan afwijken.

8. Risico's

Zie kanttekeningen.

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris, de burgemeester,
W. Wieringa J.J. Luteijn

Bijlagen:

1. Raadsbesluit impuls armoede